

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Czajkowski (przewodniczący)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

w sprawie z protestu wyborczego G. O.
przeciwko ważności wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej, Przewodniczącego
Okręgowej Komisji Wyborczej w B. oraz Prokuratora Generalnego
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 26 listopada 2019 r.,

postanawia:

pozostawić protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

G. O. (dalej: wnoszący protest) wniósł do Sądu Najwyższego protest wyborczy przeciwko ważności wyborów do Senatu RP w okręgu nr (...) i wyborowi M. K. na senatora z tego okręgu. Wnoszący protest wskazał na naruszenie przepisów ustawy z 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. 2019, poz. 684 ze zm.; dalej: Kodeks wyborczy), które, jego zdaniem, miało polegać na wpisaniu osoby nieuprawnionej na listę kandydatów do Senatu i stanowiło przestępstwo z art. 248 pkt 1 Kodeksu karnego. G. O. wniósł o zmianę obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej przez wpisanie w miejsce kandydata „nieskutecznie podmienionego” kandydata, który otrzymał największą ilość głosów ewentualnie o

stwierdzenie nieważności wyboru M. K. i powtórzenie całego procesu wyborczego do Senatu w okręgu nr (...) w B.

Uzasadniając legitymację formalną do zgłoszenia protestu, G. O. wskazał, że jest wyborcą na stałe wpisanym do spisu wyborców w obwodzie nr (...) w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Senatu w W. Przed dniem wyborów pobrał z dzielnicy (...) W. zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu na terytorium Polski, wydane w trybie art. 32 § 1 Kodeksu wyborczego, które uprawniało go do głosowania także w okręgu nr (...) w B., co miał zamiar uczynić, lecz z przyczyn losowych, głos oddał w okręgu nr (...) w W.

Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW), przedstawiając stanowisko w przedmiocie protestu stwierdziła, że sformułowane w nim zarzuty dotyczące naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego oraz dopuszczenia się przestępstwa są bezzasadne. W uzasadnieniu, PKW zaznaczyła, że wnoszący protest wskazał, iż jego nazwisko ujęte było w spisie wyborców w W. (został dopisany na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania), ale nie w okręgu wyborczym nr (...) w B.. Wobec tego, że art. 82 § 3 Kodeksu wyborczego stanowi, iż protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi senatora może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego, protest G. O. nie spełniał wymogów formalnych przewidzianych dla protestu wyborczego i powinien pozostać bez dalszego biegu.

Ponadto, PKW wskazała, że powoływany w proteście art. 265a Kodeksu wyborczego określa wyłącznie termin, w jakim może dojść do zgłoszenia nowego kandydata w sytuacji, w której skreślenie nazwiska kandydata na senatora nastąpiło wskutek jego śmierci (art. 222 § 1 Kodeksu wyborczego). PKW zwróciła uwagę, że Kodeks wyborczy przewiduje specjalną regulację odnoszącą się do upływu terminu wykonania czynności określonych w tej ustawie. Zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego, jeżeli koniec terminu wykonania czynności określonej w kodeksie przypada na sobotę albo na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu. Zastosowanie tego przepisu w odniesieniu do wyborów zaplanowanych na 13 października 2019 r. oznaczało, że termin zgłoszenia nowego kandydata na podstawie art. 265a w zw. z art. 222 § 1

Kodeksu wyborczego, wypadający 28 września 2019 r. (sobota), upływał – z uwagi na brzmienie art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego – w dniu 30 września 2019 r. Dokonane w tym dniu zgłoszenie kandydata na senatora w okręgu nr (...) nastąpiło zatem zgodnie z prawem.

Wspomniany sposób ustalenia terminów wymienionych czynności znany był okręgowym komisjom wyborczym. Został bowiem wskazany w uchwale PKW z 12 sierpnia 2019 r. w sprawie wytycznych dla okręgowych komisji wyborczych dotyczących przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 13 października 2019 r. (M.P. poz. 832). W pkt VI.2 tej uchwały PKW wyjaśniła, że jeżeli skreślenie kandydata na senatora nastąpiło wskutek jego śmierci, komisja zawiadamia osobę zgłaszającą kandydata o możliwości zgłoszenia nowego kandydata. Zgłoszenia dokonuje się najpóźniej w 13. dniu przed dniem wyborów (art. 265a w związku z art. 9 § 2), tj. do dnia 30 września 2019 r.; zgłoszenie nowego kandydata nie wymaga poparcia podpisami wyborców (art. 265a).

W piśmie PKW zwrócono także uwagę, że w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Senatu doszło do skreślenia kandydata wskutek jego śmierci 24 września 2019 r. W tej sytuacji OKW zawiadomiła pełnomocnika wyborczego Komitetu Wyborczego (...) o możliwości zgłoszenia nowego kandydata, w terminie do 30 września 2019 r. Te same zasady zastosowano następnie w odniesieniu do kandydata zgłaszanego przez KW (...). Świadczy to dodatkowo o tym, że oba komitety zostały potraktowane tak samo. Ewentualne zastosowanie względem KW (...) innych zasad zgłaszania nowego kandydata skutkowałoby nierównym traktowaniem podmiotów znajdujących się w takiej samej sytuacji.

W piśmie przekazanym przez Okręgową Komisję Wyborczą w B. (dalej: OKW) wyrażono stanowisko, że protest G. O. jest niezasadny. OKW stwierdziła, że wszystkie czynności opisywane w proteście zostały przeprowadzone zgodnie z prawem, w szczególności z art. 265a oraz art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego. Zaprezentowała w tym kontekście argumentację zbieżną ze stanowiskiem PKW uznając, że art. 265a Kodeksu wyborczego reguluje wyłącznie termin zgłoszenia nowego kandydata i nie odnosi się do terminu, w którym ma wystąpić przesłanka

skreślenia dotychczasowego kandydata. OKW podkreśliła konieczność stosowania art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego nawiązując jednocześnie do wytycznych zawartych w uchwale PKW z 12 sierpnia 2019 r.

Prokurator Generalny nie zajął stanowiska w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 243 § 1 zd. 1 Kodeksu wyborczego, Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub protest niespełniający warunków określonych w art. 241 Kodeksu wyborczego, którego § 3 stanowi, że wnoszący protest wyborczy powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera on swoje zarzuty.

Jeśli chodzi o określenie osób uprawnionych do wniesienia protestu wyborczego, to zgodnie z art. 82 § 2 Kodeksu wyborczego protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w art. 82 § 1 (czyli określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów) lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania.

Jak natomiast wynika z art. 82 § 3 Kodeksu wyborczego protest przeciwko ważności wyborów w okręgu wyborczym lub przeciwko wyborowi senatora może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.

Wnoszący protest G. O. nie wykazał, aby jego nazwisko było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze okręgu wyborczego nr (...). Wprost przeciwnie wskazał, że na stałe jest wpisany do spisu wyborców w obwodzie nr (...) w okręgu wyborczym nr (...) w wyborach do Senatu w W. a z przyczyn losowych głos oddał „w okręgu nr (...)”.

Wnoszący protest nie wykazał, że posiadał legitymację do jego wniesienia, ta bowiem, zgodnie z art. 82 § 2, 3 i 5 Kodeksu wyborczego, przysługiwała ograniczonemu kręgowi podmiotów, który w przedmiotowej sprawie uzależniony był od umieszczenia nazwiska w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego (w tym wypadku okręgu wyborczego nr (...)). W orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że jeżeli wnoszący protest nie wskazuje, iż jego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania, uzasadnia to pozostawienie protestu bez dalszego biegu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 lipca 2019 r., I NSW 34/19).

Kwestia ta determinuje rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w przedmiotowej sprawie, który na podstawie art. 243 § 1 zd. 1 i art. 82 § 3 Kodeksu wyborczego, postanowił pozostawić protest bez dalszego biegu.